

Дослід 1.13. Осмисленість сприйняття в запам'ятовуванні

СЕРІЯ А

Матеріал. Пари слів для запам'ятовування: лялька – грати, курка – яйце, ножиці – різати, кінь – сіно, книга – вчити, метелик – муха, щітка – зуби, барабан – піонер, сніг – зима, півень – кричати, чорнило – зошит, корова – молоко, потяг – їхати, груша – компот, лампа – вечір.

Хід дослідю. Студентам зачитують слова. Вони повинні намагатися запам'ятовувати їх попарно. Потім викладач прочитує лише перше слово з кожної пари, а студенти записують друге.

При перевірці повільно читають пари слів. Якщо друге слово записано вірно, то ставлять “+”, якщо невірно або взагалі не записано – ставлять “-”.

СЕРІЯ Б

Матеріал. Пари слів для запам'ятовування: жук – крісло, перо – вода, окуляри – помилка, дзвоник – пам'ять, голуб – тато, лійка – трамвай, гребінець – вітер, черевики – котел, замок – мати, сірник – вівці, терка – море, теніс – завод, риба – пожар, сокира – кисіль.

Хід дослідю. Характер надання та перевірка такі ж самі, як у серії А. Після проведення дослідю порівнюють кількість слів, що запам'яталися у кожній серії. Далі студенти відповідають на запитання: “Чому гірше запам'яталися слова серії Б? Чи намагалися ви встановити зв'язок між словами серії Б?”

Висновок. Для успішного запам'ятовування необхідно включити матеріал у систему, що відображає об'єктивні зв'язки.

Дослід 1.14. Методика “Оперативна пам'ять”

Методика застосовується для вивчення короткочасної пам'яті у випадках, коли короткочасна пам'ять несе основне функціональне навантаження.

Піддослідному надається бланк (табл. 1.14.1), зміст методики (табл. 1.14.2) і ключ (табл. 1.14.3), після чого експериментатор дає наступну інструкцію.

Інструкція. “Я буду зачитувати числа – 10 рядів із 5 чисел у кожному. Ваше завдання – запам’ятати ці 5 чисел у тому порядку, в якому вони прочитані, а потім в умі скласти перше число з другим, друге – з третім, третє – з четвертим, четверте – з п’ятим, а отримані чотири суми записати у відповідному рядку бланка. Наприклад, 6, 2, 1, 4, 2 (записується на дошці або на листку). Складаємо 6 і 2 – виходить 8 (записується); 2 і 1 – виходить 3 (записується); 1 і 4 – виходить 5 (записується); 4 і 2 – виходить 6 (записується)”.

Таблиця 1.14.1

Зразок бланка

№ ряду	Сума
1	
2	
3	
...	
...	
...	

Таблиця 1.14.2

Зміст методики

1	5, 2, 7, 1, 4
2	3, 5, 4, 2, 5
3	7, 1, 4, 3, 2
4	2, 6, 2, 5, 3
5	4, 4, 6, 1, 7
6	4, 2, 3, 1, 5
7	3, 1, 5, 2, 6
8	2, 3, 6, 1, 4
9	5, 2, 6, 3, 2
10	3, 1, 5, 2, 7

Таблиця 1.14.3

Ключ

1	7, 9, 8, 5
2	8, 9, 6, 7
3	8, 5, 7, 5
4	8, 8, 7, 8
5	7, 9, 7, 8
6	6, 5, 4, 6
7	4, 6, 7, 8
8	5, 9, 7, 5
9	7, 8, 9, 5
10	4, 6, 7, 9

Якщо у підслідного є питання, експериментатор повинен відповісти на них і розпочати проведення тесту. Інтервал між читанням рядів – 15 с.

Підраховується число вірно знайдених сум (максимальне їх число – 40). Норма дорослої людини – від 30 і вище.

Методика зручна для групового тестування. Процедура тестування займає малий проміжок часу – 4-5 хв. Для отримання більш достовірного показника оперативної пам'яті тест можна через деякий час повторити, використовуючи інші ряди чисел.

Дослід 1.15. Тренування і розвиток пам'яті

Метод образної візуалізації дозволяє підвищити ефективність короткочасної пам'яті.

Для розвитку здатності до відтворення уявних образів проведемо **вправу 1**. Закрийте очі і уявіть відповідні картини, назви яких вимовляє експериментатор: 1) лев, що нападає на антилопу; 2) собака, який виляє хвостом; 3) муха у вашому супі; 4) мигдальне печиво в коробці; 5) блищить в темряві; 6) пляма на вашому улюбленому одязі; 7) діамант, що блищить на сонці; 8) лемент жаху в ночі; 9) радість материнства; 10) друг, що краде гроші з вашого гаманця.

А тепер згадайте і запишіть назви візуалізованих картинок. Перевірте, які образи згадали правильно. Якщо згадали більше 8 образів, вправа виконана успішно.

Наступна, більш складна, **вправа 2**.

Із закритими очима уявіть собі зовнішній вигляд предметів, їхній смак, запах, звуки та інші почуття, що пов'язані з тими предметами, назви яких читає експериментатор: папір, вовна, лікер, ваніль, чобіт, гніздо, віз, палець, кіт, волосся, колесо, слон, шовк, поцілунок, птах. А потім згадайте і запишіть по пам'яті ці слова, перевірте, скільки слів із 15 пред'явлених ви запам'ятали. Якщо ви запам'ятали більше 9 слів (що вище обсягу короткочасної пам'яті), то вправа виконана успішно.

Вправа 3. З відкритими чи краще з закритими очима створіть у думці образ кожного предмета (назви яких попарно вимовляє експериментатор), потім в думці об'єднайте обидва предмети в одній чіткій картині і зверніть увагу, які асоціації, емоції (радість, смуток, подив і т.п.) виникли: горщик/коридор, килим/кава, обручка/лампа, ніготь/словник, гама/жувальна гумка, сонце/палець, двір/ножиці, біфштекс/пісок, зубний лікар/туалет. Запишіть по пам'яті і потім перевірте, які образи, пари слів запам'яталися.